

- sve više se razmatra mogućnost produžavanja rada starijih radnika ili traženja socijalne pomoći (a ne mirovine) u starijoj dobi
- mirovinskim osiguranjem više se ne bave samo zakonom određeni nositelji toga osiguranja već čitav niz drugih institucija, kao što su banke, osiguravajuća društva ili fondovi, koji isplaćuju mirovine po modelu drukčijem od ranije uobičajenog
- države potiču paralelna (nejavna) mirovinska osiguranja radi olakšavanja tereta javnim financijama.

U raspravi koja je uslijedila istaknuto je da su kapitalizirani mirovinski sustavi ranjivi na inflaciju i ne pogoduju manje imućnim društvima slojevima, jer se ne zasnivaju i na solidarnosti. Također, nerijetko se sa sustava određenih davanja (PAYGO) prelazi na sustav određenih doprinosa (kapitalizacija), koji pogoduje poslodavcima i državi. Istodobno, više nema ograničenja dužine rada, odnosno čvrsto određene dobi za odlazak u mirovinu: sve je poželjniji što duži rad budućih umirovljenika. Konačno, i mirovinski sustav je značajan element socijalne kohezije, tako da smanjivanje solidarnosti u mirovinskom osiguranju, što se događa u posljednje vrijeme, znači i sve slabiju koheziju.

Zaključeno je da se i ovaj izvještaj, kao i prethodni, uputi tijelima Vijeća Europe na razmatranje.

Na sjednici su razmotrena i pitanja daljnje organizacije i rada Komiteta eksperata, čiji mandat istječe u listopadu 2004. godine, kada se planira i njegova iduća sjednica.

Na kraju nekoliko napomena o mogućim aktivnostima u oblasti socijalne sigurnosti u Hrvatskoj u kontekstu ove sjednice Komiteta eksperata Vijeća Europe. Hrvatska je, pristupajući Vijeću Europe, već podnijela toj organizaciji tzv. nulti izvještaj o stanju socijalne sigurnosti i valja očekivati

da će iz te međunarodne organizacije doći i poticaji za prihvaćanje standarda socijalne sigurnosti, odnosno usklađivanje hrvatskog sustava s tim standardima. Hrvatska je odavno članica Konvencije MOR br. 102 o najnižim standardima socijalne sigurnosti (NN – međunarodni ugovori, br. 1/2002.), a pristupila je i Europskoj socijalnoj povelji (NN – međunarodni ugovori, br. 15/2002.), ne prihvaćajući još obveze iz njezina članka 12., o kojem je ovdje bilo riječi. S obzirom na to da Europski zakonik o socijalnoj sigurnosti (1964.) sadržava socijalne standarde jednake onima iz Konvencije MOR br. 102 o najnižim standardima socijalne sigurnosti (1952.), nema razloga da se ne razmotri mogućnost pristupanja i ovome međunarodnom aktu univerzalne naravi (Slovenija i Makedonija već to razmatraju), polazeći svakako pritom od aktualnog stanja i situacije po pojedinim granama socijalnog osiguranja (mirovinsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, ozljede na radu i profesionalne bolesti, nezaposlenost i doplatak za djecu), odnosno socijalne skrbi.

Mihovil Rismondo

UČINKOVITA I DEMOKRATSKA VIŠERAZINSKA VLADAVINA U EUROPI

Mannheim, 9. - 11. rujna 2004.

Ovom je konferencijom, organiziranom u Centru za europska društvena istraživanja Sveučilišta u Mannheimu, započeo četverogodišnji projekt «Učinkovita i demokratska višerazinska vladavina (*governance*) u Europi». Ustanovljena je mreža izvrsnosti CONNEX (*Connecting Excellence on European Governance*), koju čine 43 europska sveučilišta sa 170 istraživača iz 23 zemlje. Tom je konzorciju, za kojeg se oče-

kuje da će djelovati fleksibilno, pridružena i skupina istraživača čija sveučilišta nisu njegovi članovi.

Centar za europska društvena istraživanja dio je Fakulteta za društvene znanosti čiji su studiji sociologije i političkih znanosti rangirani kao najprestižniji u Njemačkoj.

Kako je uvodnim izlaganjem objasnila koordinatorica mreže profesorica Beate Kohlen-Koch sa spomenutog Centra za europska društvena istraživanja, koji je kao organizacija igrao koordinativnu ulogu, CONNEX ima dva glavna cilja:

1. Prije svega, mobilizirati izvanredne europske istraživače u cijeloj Europi da prodube svoje znanje o sadašnjem stanju i vjerojatnom budućem razvoju europske višerazinske vladavine, njenih mogućnosti i nedostataka u terminima kapaciteta rješenja problema i demokratske legitimacije.
2. Izgradnja široke europske istraživačke zajednice po kriterijima znanstvene izvrsnosti i davanja dodane vrijednosti za očekivane korisnike.

Ti bi se ciljevi trebali postići zajedničkim programima aktivnosti koji podrazumijevaju tri zadatka:

1. pružiti informacije s jednostavnim pristupom za akumulirano znanje
2. organizirati fokusirana istraživanja o europskoj vladavini
3. obučiti mlade učenjake i komunicirati s važnim korisnicima.

Imajući u vidu iskustva koja u Europskoj uniji postoje glede primjene instrumenta *Open Method of Coordination* te važnosti *White Paper on Governance*, kao i institucionalne uloge organizacija civilnog društva, ova istraživačka tema pogađa srž problema s kojim će biti suočena sada znatno proširena Europska unija. Profesorica Kohlen-Koch postavila je pitanje u kojoj

je mjeri europska vladavina kamen spoticanja za nacionalne sustave i stepenica prema europskim integracijama. Očekuje se da ovaj projekt, odgovarajući na pitanje što vodi institucionalnu promjenu i što pridonosi dobroj vladavini, daje doprinos društvenoj teoriji.

Predviđeno je da se u okviru projekta organizira više radionica i konferencija, te da proizvede više publikacija i elektronički časopis.

Rad je na projektu podijeljen u šest radnih skupina. Prva skupina se bavi temom «Institucionalna dinamika i transformacija europske višerazinske vladavine». Kompleksna struktura EU velik je izazov za koncept dobre vladavine. Druga skupina istražuje «Demokratsku vladavinu i višerazinsku odgovornost (*accountability*)». Rad će skupine biti organiziran u dva paketa. Demokracija i odgovornost središnje su njihove teme. Treća skupina će biti zaokupljena temom «Percepcija odgovornosti kod građana». Pod pojmom građana ovdje se redovito podrazumijeva pojam glasača. Posebno će se analizirati uloga političkih stranaka i medija. Četvrta skupina se okuplja oko teme «Civilno društvo i interesna predstavljenost u vladavini EU», a podteme čine organizirani interesi i organizacije civilnog društva u EU. Peta skupina obrađuje temu «Socijalni kapital kao katalizator građanske zauzetosti i kvaliteta vladavine». Koordinator je ove skupine profesor Frane Adam sa Sveučilišta u Ljubljani i uz njegovu će pomoć i Hrvatska imati predstavnika u ovom projektu. Ta će se radna skupina zaokupiti s dva radna paketa. Socijalni kapital i europeizacija europskih udruga prvi je radni paket. Drugi se bavi socijalnim kapitalom i vladavinom u starim i novim članicama EU. «Načini i instrumenti vladavine» tema je šeste radne skupine. *Policy* proces na europskoj razini u središtu je pozornosti. U tom je smislu važno prepoznati ulogu različitih dionika.

Projekt će analizirati sekundarne baze podataka ili koristiti rezultate istraživanja u pojedinim zemljama koji su u tijeku. Dakle, u okviru projekta nisu predviđena sredstva kojim bi se financirala nova znanstvena istraživanja.

Rasprave su na konferenciji pokazale da vladavina i socijalni kapital postaju jednom od prestižnijih tema u društvenim znanostima oko kojih se okupljaju različiti profili istraživača. To je područje pritisnuto zahtjevima svakodnevnice i sasvim je neizvjesno kojom će brzinom ići procesi europskih integracija i koji će parametri u tom smislu biti presudni.

Predviđen je prilično detaljan rad na projektu koji podrazumijeva i suradnju između radnih skupina. U okviru radnih skupina usvojeni su prilično detaljni planovi aktivnosti za naredno razdoblje od 18 mjeseci.

Projekt je definiran ugovorom konzorcija kojim su jasno uređene obveze svih sudionika. Informacije o svim aktivnostima u okviru projekta mogu se naći na www.connex-network.de.

Očekivati je da će se neka od radionica ovog projekta odvijati i u Hrvatskoj, čija će znanstvena javnost o tome biti na vrijeme obaviještena.

Gojko Bežovan

STANOVANJE: RAST NASPRAM PREPORODA

Cambridge, 2. - 6. srpnja 2004.

Konferencija Europske mreže stambenih istraživača održana je od 2. do 6. srpnja 2004. godine. Rad konferencije odvijao se

u plenumima i kroz 27 tematski različitih radionica.

Konferencija je započela plenumom «Stanovanje: rast naspram preporoda?» K. Barker i A. Power izložile su osnovne trendove i dileme stambene politike u Velikoj Britaniji. U tom su kontekstu postavljena pitanja o nastajanju europskog stambenog modela. Iz britanskog je iskustva očito da je potrebno više planiranja i više održivog razvoja u stambenom sektoru. Potrebno je prepoznati nove društvene skupine i jasnije pripremiti programe koji će udovoljavati kriterijima priuštivosti. Posebno je ukazano na skupinu koja nije u stanju doći do stana na stambenom tržištu, a ne ispunjava kriterije za dobivanje socijalnog stana.

Poticatelj rasprave M. Kleinman izložio je rezultate istraživanja koji se odnose na London i na promjene koje su se dogodile u strukturi radne snage, a time i na stambenom tržištu.

Panel-diskusija na temu «Što činiti za uspješan preporod?» prezentirala je istraživanje o novijim rezultatima urbane obnove u europskim zemljama. T. Knorr-Siedow i A. Holt-Jensen upozorili su na nove izazove i na nove probleme s kojima se treba nositi urbana obnova. Održivost razvoja urbanih zajednica je prisutnija kao tema u cijeloj kompleksnosti. «Buldolžderi» urbane obnove više ne prolaze i treba ispuniti očekivanja i jasno iskazane zahtjeve sve većeg broja dionika.

Jedna je panel-diskusija u formi rasprave bila posvećena socijalnom stambenom sektoru u ekonomijama koje se još uvijek reformiraju u istočnoj i srednjoj Europi. To je potaknulo raspravu o mogućnostima i potrebi uspostave socijalnog stanovanja u tranzicijskim zemljama. B. Buckley, J. Hegedus, R. Struyk, S. Tsenkova i B. Turner kao panelisti iznijeli su dijelom suprotstavljena mišljenja. B. Buckley iz Svjetske banke doveo je u pitanje uopće potrebu gra-